

Motion till riksdagen 2025/26:1447

av **Ida Karkiainen m.fl. (S)**

Bättre förutsättningar för en modern industri

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett kommunkliv som stöttar kommuner där industrins gröna omställning sker och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta kommunernas planarbete och förstärka länsstyrelsernas arbete med planärenden och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att införa etableringsincitament och ekonomiska incitament för kommuner som skapar förutsättningar för industrietableringar, i synnerhet under etableringsfasen, och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att statens tillståndprocesser bör effektiviseras genom att uppdra till en myndighet att svara samlat för hela statens inställning i tillståndprocesser och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten bör ta ansvar för att snabbare hantera infrastruktursatsningar som är av nationell angelägenhet i den globala konkurrensen om stora industriinvesteringar och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att elnätet bör byggas ut och tilldelningssystemet reformeras och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur incitament till lokal produktion av förnybar el, som t.ex. vindkraft, lämpligast kan införas och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en standard, tillsammans med planering av utbyggnad, för en framtida vätgasinfrastruktur för lagring och pipelines för vätgas bör tas fram på nationell nivå och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Vi har gått in i en helt ny industrialiseringsfas i Sveriges och världens historia i samband med den gröna industriella revolutionen. Enorma industrietableringar och omställningar genomförs och världen har vänt sina blickar mot oss. Den ledning som Sverige haft håller vi dock på att tappa eftersom andra länder som USA, Kanada, Frankrike och Tyskland har börjat satsa stora resurser på att attrahera framtidens nya gröna industri. Om vi i Sverige inte lyckas öka tempot, särskilt vad gäller stödet till de kommuner där de stora projekten äger rum, så riskerar vi att se framtida etableringar hamna i andra länder.

I samband med den enorma gröna industriomställningen har kommunerna ökade kostnader men möjligheter att låna och få gröna krediter via både Kommuninvest och marknaden. Problemet är att riskerna för lånen är stora och kostnaderna för att betala lånen är dyra. Parallellt med det så ökar kommunens driftskostnader för t ex planarbete, nya engelska skolor etc.

När industrin snabbt ska ställa om så ställer det stora krav på kommunerna där industrietableringarna och omställningarna äger rum. Det ställer kravet att kommunerna ska hålla samma höga tempo i sin omställning och utveckling som industrin, dock utan att i nuläget få några extra medel från staten för att göra det, trots att industrin är direkt beroende av att kommunerna klarar av sin omställning. Några av kraven är att kommunerna måste påskynda planarbetet, att se till att det byggs nya bostäder, förskolor, skolor, va och mycket mer. För att klara av det trycket bör staten tillskjuta medel för att underlätta kommunernas omställning och planarbete samt även förstärka länsstyrelserna så att de snabbare kan hantera detaljplaner.

Det behövs samarbete och transparens mellan aktörer för att undvika flaskhalsar. Ett sätt är att staten tar ett större ansvar för att säkerställa en väg in i tillståndsprocessen och där en myndighet, i stället för flera, svarar för hela statens syn. Vi måste komma ifrån ett läge där olika myndigheter överklagar andra myndigheters beslut i tillståndsprovningen.

Det har i olika sammanhang påtalats att länsstyrelserna inte getts förutsättningar att bli den samlade tillståndsmyndigheten. Förändringar av länsstyrelsernas organisation har diskuterats under många år, men några förändringar av grundstrukturen har inte gjorts. För att effektivisera länsstyrelsernas arbete med tillståndsansökningar har Statskontoret, Riksrevisionen med flera påpekat att grundfinansieringen till länsstyrelserna borde öka och att sektorsmyndigheternas del borde minska, i synnerhet för Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten och Jordbruksverket.

Den gröna omställningen förutsätter en väl utbyggd transportinfrastruktur. Staten måste snabbare kunna ställa om där de ökade behoven finns och ta ett större ansvar för att kunna fördela medel till infrastruktursatsningar utöver vad som sägs i infrastrukturplanen.

Elektrifieringen av samhället kommer att ställa nya krav på ett reformerat elsystem. Det behöver tillskapas ny elproduktion snabbt. Elnätet behöver byggas ut och tilldelningssystemet för el behöver reformeras för att hantera en situation med underskott i elsystemet.

Det kommer behövas incitament för ökad elproduktion. Exempelvis så stoppas vindkraft på grund av att lokala incitament saknas. Här kan Finland tjäna som ett gott exempel där vindkraften skapar värde lokalt, vilket gör att den har kunnat byggas ut snabbt.

För att minska behovet av nya elledningar planeras vätgasledningar som är mer yteffektivt än elledningar. Då Sverige har begränsat med gasledningar i offentliga miljöer, saknas moderna regelverk kring var dessa ledningar får förläggas. För att undvika olika regleringar i olika delar av landet skulle en nationell planering för vätgasledningar behöva tas fram.

Ida Karkiainen (S)

Lena Bäckelin (S)

Lars Isacsson (S)

Malin Larsson (S)

Helén Pettersson (S)

Linnéa Wickman (S)